

శ్వేతపత్రం - 1

(విభజన చట్టంలోని అంశాలు, హామీలపై శ్వేతపత్రం)

విభజన చట్టంలోని అంశాల అమలు, హామీలను నెరవేర్చడంలో కేంద్ర ప్రభుత్వ నిలువెత్తు నిర్లక్ష్యాన్ని తొలి శ్వేతపత్రంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎత్తి చూపింది. రాష్ట్ర విభజన తర్వాత నవ్యాంధ్రకు కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఇంకా రూ.90,283.26 కోట్లు రావాల్సి ఉందని లెక్క తేలింది. రెవెన్యూ లోటు నుంచి.. వెనుకబడిన జిల్లాలకు ఆర్థిక సాయం దాకా.. విద్యా సంస్థల నుంచి.. పోలవరం వరకు.. కేంద్ర సంస్థల నుంచి రాజధాని దాకా.. కొన్నింటికి అరకొర సాయం అందితే మరి కొన్నింటికి అసలే సాయం అందలేదు. విభజన చట్టంలో మొత్తం 14 అంశాలకుగానూ ఒక్కదానినీ కేంద్రం పూర్తిగా అమలు చేయలేదు. రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్రలోని వెనుకబడిన జిల్లాలకు ప్రత్యేక అభివృద్ధి ప్యాకేజీ, పోలవరం ప్రాజెక్టు, జాతీయ విద్యా సంస్థలు, మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు, పన్ను ప్రోత్సాహకాలు, రాజధాని నిర్మాణానికి ఆర్థిక మద్దతు వంటి అంశాలు పాక్షికంగా అమలయ్యాయి. గ్రేహౌండ్స్ శిక్షణ కేంద్రం ఏర్పాటు, ఏపీ భవన్ ఆస్తుల విభజన, పన్ను బకాయిలు, రుణాలు, రిఫండ్లు, తొమ్మిదో షెడ్యూల్లోని ప్రభుత్వ కంపెనీలు, కార్పొరేషన్లు విభజన, పదో షెడ్యూల్ సంస్థల విభజన, నదీ యాజమాన్య బోర్డుల వంటివి అమలు కాలేదు.

పోలవరం జాతీయ ప్రాజెక్టు

- ఈ నెల 15వ తేదీ వరకూ ఈ ప్రాజెక్టుపై వెచ్చించిన మొత్తం: రూ.10,069.66 కోట్లు
- కేంద్రం విడుదల చేసింది: రూ.6,727.36 కోట్లు.
- ఇప్పటివరకూ చేసిన ఖర్చులో కేంద్రం ఇంకా చెల్లించాల్సింది: రూ.3,342.40 కోట్లు
(గత నాలుగు నెలలుగా ఒక్క రూపాయీ విడుదల చేయలేదు)
- ప్రస్తుత స్థితి: రూ.57,940.86 కోట్లతో సవరించిన వ్యయ అంచనాల నివేదికను 2017 ఆగస్టు 16న కేంద్ర జల సంఘానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సమర్పించింది. త్వరితగతిన ఆమోదించాలని కేంద్రాన్ని ప్రభుత్వం కోరింది. వడ్డీ భారం పడకుండా ఉండేందుకు ఖర్చు చేసిన డబ్బును అంతరాయాలు లేకుండా వెంటనే చెల్లించేలా చూడాల్సిన బాధ్యత కేంద్రానిదే.

రాజధానికి సహాయం

- తాత్కాలిక అంచనా వ్యయం: రూ.1,09,023 కోట్లు
- ప్రాజెక్టుల పురోగతి: రూ.26వేల కోట్ల వ్యయంతో చేపట్టిన 32 ప్రాజెక్టులు వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి. రూ.10,167 కోట్ల విలువైన 6 ప్రాజెక్టులు ప్రారంభ దశలో, రూ.11,352 కోట్ల విలువైన 18 ప్రాజెక్టులు ముందస్తు ప్రారంభ దశలో ఉన్నాయి.
- కేంద్రం ఇచ్చిన మొత్తం: 2014-17 మధ్య రూ.1,500 కోట్లు, 2017-18లో ఒక్క రూపాయా ఇవ్వలేదు.
- వినియోగపత్రాలు: రూ.1,632.48 కోట్లకు వినియోగ ద్రవపత్రాలను(యూసీలు) కేంద్రానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సమర్పించింది.

వెనుకబడిన జిల్లాల ప్యాకేజీ

- రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్రలోని మొత్తం 7 జిల్లాలకు రూ.24,350 కోట్లు ఇవ్వాలని 2014 అక్టోబరులో కేంద్రానికి ప్రతిపాదించగా ఒక్కో జిల్లాకు రూ.50 కోట్ల చొప్పున ఏడాదికి రూ.350 కోట్లు ఇవ్వడానికి కేంద్రం అంగీకరించింది. 2014-15, 2015-16, 2016-17 ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో మొత్తం రూ.1050 కోట్లు విడుదల చేసింది. 2018 ఫిబ్రవరి 9న రూ.350 కోట్లు విడుదల చేసి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదించకుండానే అదే నెల 15న ఏకపక్షంగా వెనక్కి తీసుకుంది. ఇప్పటికే ప్రారంభమైన పనుల కొనసాగింపునకు 2017-18, 2018-19 సంవత్సరాల కోసం రూ.700 కోట్లు విడుదల చేయాలని నీతి ఆయోగ్ కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిత్వశాఖకు సిఫార్సు చేసింది. అయినా కేంద్రం ఎలాంటి నిధులు విడుదల చేయలేదు.
- రూ.1641.50 కోట్లతో 25,007 పనులు చేపట్టగా 14,512 పనులు పూర్తయ్యాయి. 5,364 పనులు జరుగుతున్నాయి. రూ.1049.34 కోట్లకు యూసీలను కేంద్రానికి రాష్ట్రం సమర్పించింది.

విద్యాసంస్థలు

- ఏర్పాటు చేయాల్సిన విద్యాసంస్థల సంఖ్య: 11
- తాత్కాలిక ప్రాంగణాల్లో కొనసాగుతున్నవి: ఐఐటీ, ఎన్ఐటీ, ఐఐఎం, ఐఐఎస్ఈఆర్, ఐఐఐటీడీఎం (2015-16 నుంచి), ఐఐపీఈ, ఎన్ఐడీఎం (2016-17 నుంచి), కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయం, ఐఐఐఎంఎస్ (2018-19 నుంచి)

- ఇంకా ఏర్పాటు కానివి: గిరిజన విశ్వవిద్యాలయం, కేంద్ర వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి బదులుగా ఎన్టీఆర్‌గా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి రూ.135 కోట్లు ఇచ్చింది.
- 11 విద్యా సంస్థల ఏర్పాటుకు కావాల్సిన మొత్తం: రూ.12,746.38 కోట్లు
- 2014-19 మధ్య కేంద్రం విడుదల చేసింది: రూ.845.42 కోట్లు
- 11 విద్యాసంస్థల కోసం కేటాయించిన భూమి: 2909.17 ఎకరాలు
- భూ సంరక్షణ, భూసేకరణకు వెచ్చించిన మొత్తం: రూ.131.33 కోట్లు
- 11 విద్యాసంస్థలను పూర్తి స్థాయిలో ఏర్పాటు చేయాలని, నిర్దేశిత కాలపరిమితిలో రెగ్యులర్ అధ్యాపకుల నియామకం జరిగేలా చూడాలని కేంద్రాన్ని రాష్ట్రం కోరింది.

గ్రేపాండ్స్ శిక్షణ కేంద్రం

- రాష్ట్రంలో గ్రేపాండ్స్ శిక్షణ కేంద్రం, మౌలిక సదుపాయాల కోసం రూ.858.37 కోట్లతో సవివర ప్రాజెక్టు నివేదికను కేంద్రానికి రాష్ట్రం పంపింది. దీంతో పాటు మరికొన్ని సంస్థల ఏర్పాటుకు కావాల్సిన 2087.09 హెక్టార్ల అటవీ భూమి మళ్లంపునకు కేంద్ర అటవీ, పర్యావరణ మంత్రిత్వశాఖ ఒకటో దశ అనుమతులిచ్చింది. కానీ భూమిని పూర్తిగా స్వాధీనం చేసిన తర్వాతే రూ.219.16 కోట్లను విడుదల చేస్తామని కేంద్రం చెబుతోంది.

శాసనసభ స్థానాల పెంపు

- శాసనసభ స్థానాల సంఖ్యను 175 నుంచి 225కు పెంచాలని 2016 సెప్టెంబరు 29న కేంద్రాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరింది. అప్పటి నుంచి ఈ అంశం పెండింగ్‌లో ఉంది. దీని కోసం రాజ్యాంగ సవరణ చేపట్టాలని తొలుత చెప్పిన కేంద్రం తర్వాత తన విధానాన్ని మార్చుకుంటూ 2026 వరకూ శాసనసభ స్థానాలను పెంచబోమని చెప్పేసింది.

విభజన హామీలు

- 2014 ఫిబ్రవరిలో విభజన జిల్లుపై రాజ్యసభలో చర్చ సందర్భంగా అప్పటి ప్రధానమంత్రి మన్మోహన్ సింగ్ 6 హామీలిచ్చారు. 5 పాక్షికంగా అమలయ్యాయి. ఒకటి అసలు అమలు కాలేదు.
- రాష్ట్ర విభజన జరిగిన తొలి ఏడాదిలో రెవెన్యూ లోటు భర్తీకి రూ.16,078.76 కోట్లు ఇవ్వాలని ఉండగా కేంద్రం రూ.3,979.50 కోట్లే ఇచ్చింది.

- ఏపీ విభజన చట్టంలోని వివిధ నిబంధనల కింద కేంద్రం రాష్ట్రానికి రూ.14,259.32 కోట్లు ఇచ్చింది. అందులో రూ.13,620.79 కోట్లకు యూసీలు సమర్పించింది.

ప్రత్యేక హోదా

- ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ప్రత్యేక హోదా ఇస్తామని నాటి ప్రధానమంత్రి మన్మోహన్ సింగ్ రాజ్యసభ సాక్షిగా హామీ ఇచ్చారు. కేంద్ర మంత్రిమండలి 2014 మార్చిలో తీర్మానించింది. కానీ ఏ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక హోదా ఇవ్వడానికి వీలేదని 14వ ఆర్థిక సంఘం సిఫార్సు చేసిందంటూ దానికి ప్రత్యామ్నాయంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం 2016 సెప్టెంబరులో ఏపీకి ప్రత్యేక ఆర్థిక సాయాన్ని ప్రకటించింది. దీని ప్రకారం కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాలు, విదేశీ ఆర్థిక సాయంతో (ఈఎఫ్) చేపట్టే ప్రాజెక్టులకు కేంద్రం 90 శాతం వాటా భరించాల్సి ఉండగా.. 2017 మార్చిలో జరిగిన కేంద్ర మంత్రిమండలి సమావేశం దీనిని కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాలకే పరిమితం చేసింది.

మరికొన్ని...

- రాష్ట్రంలో పారిశ్రామికీకరణ, ఆర్థికవృద్ధిని పెంపొందించేందుకు ప్రత్యేక ప్రోత్సాహకాలను ప్రకటించాలని కేంద్రాన్ని కోరినా స్పందన లేదు. దీనిపై పలు దఫాలుగా కేంద్రానికి లేఖలు రాసినా పట్టించుకోలేదు.
- తొమ్మిదో షెడ్యూల్ లో 89 సంస్థలున్నాయి. వీటిలో 85 సంస్థల్లో ఆస్తులు, అప్పుల విభజన, 60 సంస్థల్లో ఉద్యోగుల విభజనకు షీలాబేడీ కమిటీ సిఫార్సులు చేసింది. వాటిల్లో 41 సంస్థలకు సంబంధించిన ఆస్తులు, అప్పులు, ఉద్యోగుల విభజనపై ఏపీ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. కానీ కేంద్రం, తెలంగాణ ప్రభుత్వాల సహకారం లేకపోవడంవల్ల ఒక్క సంస్థ విభజనా జరగలేదు. పదో షెడ్యూల్ లోని 142 సంస్థల విభజన ఇప్పటికీ పరిష్కారం కాలేదు.
- కృష్ణా, గోదావరి నదీ యాజమాన్య మండళ్ల అధికార పరిధికి సంబంధించి కేంద్రం ఇప్పటికీ ప్రకటన జారీ చేయలేదు. ప్రస్తుతం తెలంగాణలో ఉన్న కృష్ణా నదీ యాజమాన్య మండలి ప్రధాన కార్యాలయాన్ని ఏపీకి తరలించాల్సి ఉంది.
- దిల్లీలోని ఏపీ భవన్ ఆస్తుల పంపకం నాలుగేళ్లుగా పరిష్కారం కావడం లేదు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ముందు రెండు ఆప్పీల్లను ఉంచి వాటిపై అభిప్రాయం చెప్పాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరింది. అయినా ఫలితం లేదు.

మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు

- దుగరాజపట్నం ఓడరేవు: 2018 చివరికి తొలి దశ పూర్తి చేయాలని విభజన చట్టంలో ఉంది. ఈ ఓడరేవు సాధ్యం కాదని నీతి ఆయోగ్ చెప్పడం ఆశ్చర్యం కలిగించే అంశం.
- కాకినాడలో క్రాకర్, పెట్రోలియం కాంప్లెక్స్: విభజన చట్టంలో పేర్కొన్న ప్రకారం కాకినాడలో గెయిల్-హెచ్పీసీఎల్ కన్సార్నియం రూ.32,900 కోట్ల వ్యయంతో క్రాకర్, పెట్రో కెమికల్ కాంప్లెక్స్ నెలకొల్పాలి ఉంది. లోటు భర్తీ నిధి కింద (వయబలిటీ గ్యూఫ్ ఫండ్) రూ.5,615 కోట్లను గ్రాంటుగా కేంద్రమే ఇవ్వాలని కోరినా స్పందన లేదు.
- కడప ఉక్కు కర్మాగారం: ఇనుప ఖనిజం లభ్యత సహా ఇతర అభ్యంతరాలన్నింటిపైనా కేంద్రం, మెకాన్ లిమిటెడ్ కోరిన సమాచారాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చింది. అంతేగాక అనేక ప్రోత్సాహకాలను అందించేందుకు అంగీకరించింది. దీనిపై కేంద్రం నుంచి సమాధానం రావాల్సి ఉంది. ఈలోగా రాష్ట్రమే సొంతంగా ఏర్పాటు చేయడానికి సన్నద్ధం అయింది.
- విశాఖపట్నం- చెన్నై పారిశ్రామిక కారిడార్ (వీసీఐసీ): దిల్లీ- ముంబయి పారిశ్రామిక కారిడార్ను ఎన్ఎస్ఐడీఐటీ పరిధిలోకి తీసుకొచ్చిన తరువాత వీసీఐసీలో ప్రతిపాదించిన నోడ్లను ఆ పరిధిలోకి తీసుకొస్తే ఆర్థిక చేయూత లభిస్తుందని గతేడాది జూన్లో కేంద్రాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరింది. అయినప్పటికీ ఈ అంశం పెండింగ్లోనే ఉంది.
- విమానాశ్రయాల విస్తరణ: విమానాశ్రయాల విస్తరణకు విజయవాడలో 698, తిరుపతిలో 723 ఎకరాల భూమిని భారత విమానాశ్రయాల సంస్థకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అప్పగించింది. అవసరమైన కనీస సేవల కల్పన కోసం నిధులు విడుదల చేసింది. కొత్త టెర్మినళ్లు పూర్తయ్యాయి. రన్వేల విస్తరణ జరిగింది. అంతర్జాతీయ కార్యకలాపాలు పూర్తి స్థాయిలో ప్రారంభించాల్సి ఉంది. విజయవాడ, తిరుపతి నుంచి అంతర్జాతీయ విమానాలను నడిపేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వివిధ విమానయాన సంస్థలను సంప్రదిస్తోంది. విజయవాడ నుంచి సింగపూర్కు అంతర్జాతీయ విమాన రాకపోకలు డిసెంబరు 4 నుంచి ప్రారంభమయ్యాయి. తిరుపతి నుంచి ఇంకా ప్రారంభం కాలేదు. ప్రస్తుతమున్న ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాల్లో వాటిని చేర్చడం ద్వారా విజయవాడ, తిరుపతి విమానాశ్రయాలకు "పోర్ట్ ఆఫ్ కాల్" హోదా ఇవ్వాలని కేంద్ర పౌర విమానయాన మంత్రిత్వశాఖను కోరింది.

- **కొత్త రైల్వే జోన్:** విశాఖపట్నం కేంద్రంగా రైల్వే జోన్ ఏర్పాటు హామీ ఇప్పటివరకూ నెరవేర్చలేదు. దీనిపై రైల్వే బోర్డు ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ నివేదిక సమర్పించింది. ప్రస్తుతం అది రైల్వేశాఖ వద్ద పెండింగ్‌లో ఉంది. దశాబ్దాలుగా పెండింగ్‌లో ఉన్న డిమాండు ఇది.
- **రైలు, ర్యాపిడ్ రోడ్డు అనుసంధానత:** కేంద్రానికి 5 రోడ్డు ప్రాజెక్టులను రాష్ట్రం ప్రతిపాదించింది. వీటిలో 2 సవివర ప్రాజెక్టు నివేదిక దశలో ఉన్నాయి. రాజధాని అమరావతికి వేగవంతమైన రైలు, ర్యాపిడ్ రోడ్డు అనుసంధానతను కల్పిస్తామనే హామీని త్వరితగతిన పూర్తి చేయాలని కేంద్రాన్ని కోరింది.
- **మెట్రో రైలు:** విజయవాడ, విశాఖపట్నం సవివర ప్రాజెక్టు నివేదికలను కేంద్రానికి సమర్పించగా 2015లో సూత్రప్రాయ ఆమోదం లభించింది. అయితే 2017 కొత్త మెట్రో విధానానికి అనుగుణంగా సవివర ప్రాజెక్టు నివేదికలను మళ్ళీ సమర్పించాలని కేంద్రం కోరింది. కొత్త విధానం ప్రకారం నిధుల సమీకరణ భారం ఏపీ ప్రభుత్వంపై పడుతుంది. ఈ నేపథ్యంలో విజయవాడ, విశాఖపట్నం మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టులకు లోటు భర్తీ నిధిని, ఫాస్ట్ ట్రాక్ ఆమోదాలను ఇవ్వాలని కేంద్రాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరింది.

విభజన బిల్లుపై చర్చ సందర్భంగా రాజ్యసభలో అప్పటి ప్రధాని ఇచ్చిన హామీల ప్రకారం కేంద్రం నుంచి రాష్ట్రానికి రావాల్సిన నిధుల వివరాలు (రూ.కోట్లలో)

అంశం	ఇవ్వాలి	ఇచ్చింది	ఇంకా రావాల్సింది
రెవెన్యూ లోటు	16,078.76	3979.50	12,099.26
రాజధానికి ఆర్థిక సాయం (దశ-1)	39,937	1500	38,437
ప్రత్యేక అభివృద్ధి ప్యాకేజీ	24,350	1050	23,300
ప్రత్యేక హాదా (బిడెళ్లకు)	-	-	16,447
మొత్తం			90,283.26